

DABOECIA

Het geslacht *Daboecia* behoort tot de familie van de Ericaceae. De naam is afgeleid van de Ierse heilige St. Dabeoc, vandaar dat deze plant in Groot-Brittannië wel "St. Dabeoc's Heath" wordt genoemd.

LINNAEUS noemde deze plant *Erica daboecii*. Hij ontleende deze naam aan J. RAY, die deze soort had benaamd als *Erica f. Dabeci hibernis*. D. DON, die in 1834 het geslacht *Daboecia* creëerde, volgde daarbij de schrijfwijze van LINNAEUS. In 1872 trachtte C. KOCH dit te herstellen door de naam te veranderen in *Daboecia*. De prioriteitsregel volgende, moet de "St. Dabeoc's Heath" of Ierse heide, *Daboecia* worden genoemd, ondanks het feit dat vroeger waarschijnlijk een schrijffout is gemaakt.

Het geslacht *Daboecia* telt twee soorten, namelijk *Daboecia azorica* van de Azoren en *D. cantabrica* uit het Cantabrische gebergte in Spanje. Laatstgenoemde soort komt ook voor in N.-Portugal, ZW.-Frankrijk en W.-Ierland.

HYBRIDEN. Bijna 20 jaar geleden ontstonden in de tuin van William Buchanan, Bearsden, Schotland, hybriden tussen de twee soorten *Daboecia azorica* en *D. cantabrica*. Een drietal klonen (Nr. 1, 2 en 3) werd in cultuur genomen door Jack Drake, Aviemore, Schotland, waarvan er thans twee algemeen bekend zijn. Later ontstonden nog twee cultivars op de Schotse Edrom Nurseries, Eyemouth, Berwickshire. In Nederland selecteerde en benaamde P. G. Zwijnenburg, Boskoop, een zaailing van 'William Buchanan'.

Voor bastaarden van *Daboecia azorica* en *D. cantabrica* werd door D. MCCLINTOCK de hybride-soortnaam *Daboecia* × *scotica* gecreëerd. Deze naam zal door hem in 1977 met een Latijnse beschrijving worden gepubliceerd in "The Garden", Journal of the Royal Horticultural Society, London, Engeland. Voor dit rapport werden ook diverse belangrijke gegevens van MCCLINTOCK verkregen.

SORTIMENT. Het aantal cultuurvariëteiten van *Daboecia* is thans tamelijk groot en dit breidt zich nog steeds uit. De Keuringscommissie van de Koninklijke Vereniging voor Boskoopse Culturen achtte het daarom gewenst, het sortiment op sier- en gebruikswaarde te keuren. De planten werden beoordeeld op de kwekerij van de firma P. G. Zwijnenburg te Boskoop. Ook de gegevens van de vroegere, weliswaar kleinere collectie op de sortimentstuin van het Proefstation voor de Boomkwekerij te Boskoop, werden in dit keuringsrapport verwerkt.

WINTERHARDHEID. De in de kwekerijen uiterst zeldzame *Daboecia azorica* is in Nederland niet winterhard. De meer bekende *D. cantabrica* is beter tegen vorst bestand, hoewel dit niet geldt voor alle cultuurvariëteiten, onder andere de roserode 'Praegerae'. In strenge winters hebben alle cultivars van *D. cantabrica* ernstig van de vorst te lijden, vandaar dat bij iedere cultivar de "s" (= voor speciale doeleinden) met het oog op Nederlandse omstandigheden is toegevoegd. Daarentegen is gebleken dat *D. × scotica* 'William Buchanan', een hybride met de absoluut niet vorstresistente *D. azorica*, de Nederlandse winters minstens zo goed kan weerstaan als vele cultivars van *D. cantabrica*. Toch is het aan te bevelen de planten voor een eventuele langdurige vorstperiode enigszins te beschermen. Dit kan door bijtijds, voordat de grond is bevroren, takken van bijv. douglas op vrij dichte afstand van elkaar tussen de planten te steken. Het sterven van houtige gewassen in de winter wordt niet alleen veroorzaakt door zeer lage temperaturen, maar dikwijls ook door de zonnestraling tijdens late en aanhoudende vorstperiodes, waardoor de planten verdrogen.

SNOEIEN. *Daboecia* kan op dezelfde wijze worden gesnoeid als *Calluna* en *Erica*. Meestal is hierbij het verwijderen van de oude bloemtrossen in het voorjaar al voldoende. Jonger materiaal kan dikwijls iets dieper worden ingesnoeid, hetgeen gunstig is voor de vertakking van het gewas.

KEURINGSRAPPORT

Waardering: *** = uitstekend (*excellent*)
 ** = zeer goed (*very good*)
 * = goed = (*good*)
 s = voor speciale doeleinden (*for special purposes*)
 o = kan vervallen (*can be eliminated*)

DABOECIA

Daboecia azorica — Azoren

Zeer laag struikje met liggende takken, 15(–20) cm hoogte. Bladeren zeer klein, 5–8 mm lang, glanzend donkergroen, onderzijde witachtig tot lichtbruin. Bloemen 3–7, in rechtopstaande trossen, rose, karmozijnkleurig of (zelden) wit, min of meer bolvormig, 7–8 mm, onbehaard. Bloeitijd mei-september(-november).

In Nederland, maar ook in Groot-Brittannië is *D. azorica* zeer zelden in cultuur.

Daboecia cantabrica (s*) — Ierse heide — W.-Europa

syn. *Daboecia polifolia*

Struikje van 50(–70) cm hoogte met min of meer liggende tot spreidende en rechtopstaande takken. Bladeren tamelijk klein, 11–14 mm lang, glanzend groen, onderzijde witachtig. Bloemen in trossen, 3–12, meestal paars, soms violetpaars, roserood, zeer lichtrose of wit, langwerpig tot soms min of meer bolvormig, 9–14 mm lang, enigszins klierachtig behaard. Bloeitijd juni-november.

Vrij algemeen bekende soort met een grotere vorstresistentie dan *Daboecia azorica*.

Vroeger werd *D. cantabrica* gezaaid; thans wordt een aantal cultivars door stekken vermeerderd. De soort *D. cantabrica* werd bij de keuring met s* beoordeeld.

In Engeland wordt algemeen een rijkbloeiende, licht paarsrose vorm onder de cultivarnaam 'Polifolia' geteeld. In feite is deze naam onjuist, daar "polifolia" een synoniemnaam is van *D. cantabrica*.

In Schotland zijn hybriden ontstaan tussen de beide hier beschreven soorten. Zie hiervoor onder *Daboecia* × *scotica*.

o 'ALBA' — 40 cm

BLOEMEN: helder wit, 12 mm lang.

GROEIWIJZE: breed opgaand tot spreidend.

Een in Nederland algemeen geteelde kloon met grote witte bloemen. De cultivars 'Alba Globosa' (s**), 'Cinderella' (s**) en 'White Carpet' (s*) verdienen de voorkeur. Er zijn onder de naam "alba" meer typen in cultuur. Vroeger werden deze witte vormen vaak uit zaailingen van *D. cantabrica* geselecteerd en sommige hiervan worden op enkele plaatsen nog vegetatief vermeerderd. De bloemgrootte, bladkleur, groeiwijze en hoogte zijn enigszins variabel. In "Trees & Shrubs" van W. J. BEAN, ed. 8, Vol. II (1973), worden deze samengevat onder f. *alba*.

s * * 'ALBA GLOBOSA' — syn. 'Globosa' (1867) — 50 cm

BLOEMEN: helder wit, min of meer bolvormig, hoekig, 10 mm lang.

BLADEREN: lichtgroen.

GROEIWIJZE: tamelijk stijf opgaand, hoog.

In de Engelse literatuur wordt 'Alba Globosa' soms beschreven als een lagere, breed uitgroeiende plant met grotere bloemen dan die van de meeste *alba*-vormen.

Een andere, soms onder de naam 'Globosa' geteelde plant met paarsrose bloemen heet sinds vrij korte tijd 'Globosa Pink' (zie aldaar).

s * 'ATROPURPUREA' (1867) — 45 cm

BLOEMEN: diep violetpaars (H.C.C. 32, *Petunia Purple*), hoekig, 12 mm lang.

BLADEREN: donkergroen.

GROEIWIJZE: zeer breed en bossig.

In het geteelde sortiment valt — zowel in Nederland als in Engeland — enige variatie in de bloemkleur te constateren. Er zijn onder "atropurpurea" meer typen in cultuur. BEAN vat deze samen als f. *atropurpurea*.

o 'BICOLOR' — syn. 'Striata', 'Versicolor' (1872) — 45 cm

BLOEMEN: paars (H.C.C. 632, *Phlox Purple*), wit of wit met paarse strepen, soms op dezelfde tak, of alleen wit met enkele gestreepte bloemen, of uitsluitend paars, 11 mm lang.

GROEIWIJZE: zeer breed tot opgaand.

Om het tweekleurig effect van de cv. 'Bicolor' te behouden dient te worden gestekt van takjes, waarop zowel witte als paarse, liefst ook nog wit met paars gestreepte bloemen voorkomen. Worden er takjes gestekt, die alleen witte bloemen dragen, dan is de kans op planten met zowel witte, paarse als gestreepte bloemen duidelijk geringer. Wanneer wordt gestekt van materiaal met alleen paarse bloemen, dan bloeien de planten later uitsluitend paars. Het tweekleurig effect is dan geheel verloren gegaan. Er moet dus zeer goed worden gelet op het stekmateriaal dat voor de vermeerdering van 'Bicolor' wordt gebruikt.

De hier beschreven 'Bicolor' werd in 1971 verkregen van D. McClintock, Engeland. Voorts wordt in Engeland op enkele plaatsen een 'Bicolor'-type geteeld, dat naast de witte, paarse en gestreepte bloemen nog vele, zeer lichtroze bloemen draagt. Deze vorm is bijzonder interessant. Hiervan werd onlangs materiaal geïmporteerd.

Sinds vele jaren wordt in Nederland en Groot-Brittannië een "onechte" 'Bicolor' geteeld, die minder krachtig groeit en vrijwel uitsluitend zeer lichtroze bloemen (met purperbruine kelk), soms echter ook een bepaald percentage witte bloemen (met groene kelk) draagt, waartussen slechts zelden een gestreepte of paarse bloem valt waar te nemen. Deze vorm kreeg in Ierland de naam 'Donard Pink' (zie aldaar), maar is ook als 'Pink' bekend geworden. De sierwaarde van deze cultivar is gering; vermeerdering van dit type moet worden ontraden. Hoewel de hierboven beschreven "echte" 'Bicolor' eveneens met een "o" werd beoordeeld, is hij toch aanmerkelijk mooier en daarom aan te bevelen, wanneer eventueel een 'Biocolor'-type in het te telen sortiment wordt opgenomen.

s * * 'CINDERELLA' (P. G. Zwijnenburg 1970) — 45 cm

BLOEMEN: wit met zeer zachtroze tint (H.C.C. 527/1, *Rhodamine Pink*), min of meer bolvormig, 10 mm lang, kelk purperbruin.

BLADEREN: donkergroen.

GROEIWIJZE: breed opgaand.

Deze zeer mooie cultivar, een sport van een paarse *D. cantabrica*, heeft groene zaaddozen, in tegenstelling tot 'Donard Pink' waarvan de zaaddozen doorgaans purperbruin zijn gekleurd. De bloemkleur van 'Cinderella' is nog lichter rose dan die van de oudere 'Donard Pink'.

o 'DONARD PINK' — syn. 'Pink' (Slieve Donard Nurs. 1934) — 35 cm

BLOEMEN: zeer licht witroze (H.C.C. 527/1, *Rhodamine Pink*), kelk purperbruin; soms ook witte bloemen met groene kelk, zeer zelden paars of paars gestreept.

GROEIWIJZE: breed opgaand.

'Donard Pink' is de juiste naam voor de zg. onechte 'Bicolor', die soms ook als 'Pink' op de kwekerijen voorkomt. De zaaddozen van deze vorm zijn voor het merendeel purperbruin, die van 'Cinderella' groen.

'GLOBOSA' — zie 'ALBA GLOBOSA' en 'GLOBOSA PINK'

s * 'GLOBOSA PINK' — syn. 'Globosa' (1851) — 35 cm

BLOEMEN: paarsrose (H.C.C. 632, *Phlox Purple*), bolvormig, 10 mm lang.

GROEIWIJZE: zeer breed tot spreidend.

Mooie, tamelijk winterharde en sterke cultivar. Zie ook onder de cv. 'Alba Globosa', die eveneens de synoniem 'Globosa' draagt.

? 'HARLEQUIN' (P. G. Zwijnenburg 1975) — 35 cm

BLOEMEN: violetpaars, zuiver wit, zeer lichtroze en gestreept, slank, talrijk.

GROEIWIJZE: rechtopstaand, tamelijk smal.

Deze nieuwe tweekleurige *Daboecia* — naar alle waarschijnlijkheid een zaailing van 'Bicolor' — bloeit zeer rijk. Weliswaar overheersen vaak de zuiver witte bloemen. 'Harlequin' kon nog niet worden gekeurd.

o 'HOOKSTONE PURPLE' (G. Underwood, vóór 1963) — 45 cm

BLOEMEN: paars (H.C.C. 33/1, *Imperial Purple*), 10 mm lang.

GROEIWIJZE: breed opgaand.

Lijkt zeer veel op *Daboecia cantabrica*. Mogelijk is de in Nederland aanwezige 'Hookstone Purple' niet de echte. Letts beschrijft deze als een aanbevelenswaardige, sterk groeiende plant met helder paarse bloemen, die groter zijn dan die van de soort.

'PINK' — zie 'DONARD PINK'

o 'PORTER'S VARIETY' (J. W. Porter?, vóór 1960) — 18 cm

BLOEMEN: karmozijnrood (H.C.C. 828/3, *Garnet Lake*), zeer slank en spits, 10 mm lang, zich niet of nauwelijks openend.

BLADEREN: zeer klein en smal.

GROEIWIJZE: opgaand, dicht en laag, nietig.

Een curiositeit, die bijzonder gevoelig is voor vorst. Bovendien is hij moeilijk te telen.

s*** 'PRAEGERAE' (Slieve Donard Nurs. 1948) — 35 cm

BLOEMEN: zuiver roserood (H.C.C. 26/1, *Solferino Purple*), kort eivormig, 9 mm.

GROEIWIJZE: zeer breed tot spreidend.

Een van de allermooiste cultivars met een zeer aparte kleur. Helaas laat de winterhardheid in Nederland zeer veel te wensen over.

Deze plant, die omstreeks 1932 in Connemara, Ierland werd gevonden, werd pas in 1948 door de Slieve Donard Nursery Co. Ltd, N.-Ierland verspreid.

o 'PURPUREA' (1908) — 45 cm

BLOEMEN: violetpaars (H.C.C. 32/1, *Petunia Purple*), 10 mm lang.

GROEIWIJZE: breed opgaand.

Naar alle waarschijnlijkheid worden méér paarsbloeiende typen onder deze naam geteeld. De in Nederland voorkomende vorm heeft naast de soort geen bijzondere sierwaarde.

Door sommige auteurs wordt 'Purpurea' beschouwd als een synoniem van 'Atropurpurea' (f. *atropurpurea*).

s * 'WHITE CARPET' (P. G. Zwijnenburg 1974) — 25 cm

BLOEMEN: zuiver wit, 12 mm lang, zeer talrijk.

GROEIWIJZE: zeer breed spreidend tot kruipend.

Als zaailing gevonden in het Cantabrische gebergte in N.-Spanje. Kan in verband met de breed spreidende groeiwijze als bodembedekker worden aangewend.

s * * 'WIJNIE' (P. G. Zwijnenburg 1974) — 35 cm
 BLOEMEN: zuiver roserood (H.C.C. 26/1, *Solferino Purple*), breed elliptisch, 12 mm.
 GROEIWIJZE: breed opgaand.
 Een in het Cantabrische gebergte, N.-Spanje als zaailing gevonden cultivar met
 grotere bloemen dan die van 'Praegerae'. Soms is de kleur ook iets roder.

Daboecia × scotica — zie 'Inleiding'

(*Daboecia azorica* × *D. cantabrica*)

Een intermediaire hybride waartoe de cultivars 'Bearsden', 'Cora', 'Jack Drake', "Seedling
 Nr. 2", 'Silverwells' en 'William Buchanan' kunnen worden gerekend.
 Een drietal van deze cultivars werd in 1976 gekeurd.

s * 'CORa' (P. G. Zwijnenburg 1971) — 25 cm
 BLOEMEN: licht paarsrose (H.C.C. 33/2, *Imperial Purple*), 9 mm lang; zaaddozen
 lichtgroen.
 BLADEREN: lichtgroen.
 GROEIWIJZE: breed en bossig.

Een geselecteerde zaailing van de uit Schotland afkomstige 'William Buchanan'. Hij is
 in Nederland redelijk winterhard.

o 'JACK DRAKE' (J. Drake 1975) — 15 cm
 BLOEMEN: diep magentarood (H.C.C. 027, *Magenta Rose*), klein, 7 mm.
 GROEIWIJZE: breed en laag, zeer bossig.
 Een aardige plant voor zeer kleine heidetuinen. Hij werd aanvankelijk verspreid onder
 de aanduiding "Seedling Nr. 3" (1963). Het materiaal dat omstreeks 1970 uit Engeland
 werd meegebracht als "Praegerae Nana" bleek met deze cultivar volkomen
 identiek te zijn.

s *** 'WILLIAM BUCHANAN' (J. Drake 1968) — 30 cm
 BLOEMEN: zuiver violetrood (H.C.C. 31, *Orchid Purple*), klein, 8 mm, zeer talrijk.
 BLADEREN: donkergroen.
 GROEIWIJZE: breed en bossig.
 Deze cultuurvariëteit behoort tot de allermooiste van het *Daboecia*-sortiment. De
 bloemen verschijnen al in juni, terwijl de plant vaak nog bloeit in november. Boven-
 dien is de winterhardheid van 'William Buchanan' niet minder dan die van de meeste
D. cantabrica-vormen.
 Aanvankelijk werd deze hybride verspreid onder de aanduiding "Seedling Nr. 1"
 (1963).

In de literatuur worden nog de volgende cultuurvariëteiten vermeld. Enkele hiervan worden
 in Engeland geteeld.

Daboecia cantabrica

'Bit' (D. Richards ca. 1973); 'Calyculata' — syn. 'Calycina' (Dieck 1891); 'David Moss'
 (W. Moss 1968); 'Drummondii' (Bot. Gard. Edinb. 1896); 'Early Bird' — syn. 'The Bride',
 'April Fool' (D. Richards ca. 1973); 'Eskdale Blea' (D. Richards ca. 1970); 'Eskdale Blonde'
 (D. Richards ca. 1970); 'Eskdale Maggie' (D. Richards ca. 1971); 'Lilacina' (G. Osmond,
 vóór 1969); 'Minor' (1838); 'Nana' — syn. 'Minus', 'Pygmaea' (1818); 'Nana Dumosa' (J.
 Smith 1830); 'Pallida' (Bosse 1825); 'Polifolia'; 'Pumila' (1838); 'Pumila Stricta Alba'
 (vóór 1877); 'R. D. Broomfield' (Maxwell & Beale, vóór 1966); 'Rosea' (Koopman 1898);
 'Snowdrift' (G. Jackman, vóór 1971); 'Tully' (Pennell & Sons ca. 1965) en 'Waley's Red'
 (1976).

Daboecia × *scotica*

'Bearsden' (Edrom Nurs. 1968); "Seedling Nr. 2" (Jack Drake 1963) en 'Silverwells'
 (Edrom Nurs. 1975).

AANBEVOLEN DABOECIA'S

Waarde	Soorten en cultivars	Bloemkleur	Groeiwijze	Hoogte
s*	<i>cantabrica</i>	zuiver paars	breed opgaand	40 cm
s**	— 'Alba Globosa'	helder wit	rechttopgaand	50 cm
s*	— 'Atropurpurea'	diep violetpaars	zeer breed	45 cm
s**	— 'Cinderella'	wit(-lichtrose)	breed opgaand	45 cm
s*	— 'Globosa Pink'	paarsrose	breed/spreidend	35 cm
s***	— 'Praegerae'	zuiver roserood	breed/spreidend	35 cm
s*	— 'White Carpet'	zuiver wit	breed/kruipend	25 cm
s**	— 'Wijnie'	zuiver roserood	breed opgaand	35 cm
	<i>scotica</i>			
s*	— 'Cora'	licht paarsrose	breed en bossig	25 cm
s***	— 'William Buchanan'	zuiver violetrood	breed en bossig	30 cm